

ŽIVOT U KAMPOVIMA ZA RASELJENE ROME I EGIPĆANE

Geto ili integrisanje?

Zbog oružanih sukoba, koji su se dogodili 90-ih godina na teritoriji bivše SFRJ, više od tri miliona ljudi je raseljeno unutar i izvan granica četiri zemlje: Crne Gore, Bosne i Hercegovine, Hrvatske i Srbije. Veliki broj njih je i dalje raseljen u cijelom regionu, a neki od njih stanuju u uslovima koji ne ispunjavaju minimalne standarde. Situacija je posebno zabrinjavajuća u Podgorici u kampovima Konik I i II, gdje su smješteni Romi koji su izbjegli sa Kosova.

Konik, mjesna zajednica udaljena svega pet kilometara od centra glavnog grada Crne Gore, je lokacija na kojoj je smješten najveći broj izbjeglih i raseljenih osoba posebno Roma i Egipćana, koji su usljed ratnih dešavanja na Kosovu bili prinuđeni da ostave svoje ognjište.

Petrit Veseljaj, mladić smješten u Kampu I na Koniku, kaže da živi u uslovima koji su ispod svakog nivoa ljudskog dostojanstva: „Živim u kampu od 2000. godine, kada smo se uselili u ovu baraku. Tada nam je rečeno da je ovo privremeno rješenje, ali evo već petnaesta godina prolazi, a mi i dalje živimo u kampu, s tim što je sada još gore, pogotovo od 2012. kada je veći dio kampa nestao u požaru, nakon čega su Romi ponovo živjeli pod šatorima pola godine.”

U kampovima Konik I i II Romi i Egipćani izbjegli sa Kosova deceniju i po žive u barakama ili kontejnerima. U romskoj zajednici ne znaju kada će početi gradnja stambenih zgrada namijenjenih njima i pitaju se zašto će i ubuduće morati da žive izolovani od ostalih građana

Ovaj mladić živi sa majkom, suprugom i dvoje djece u sobi od 15 kvadrata, bez električne energije već dvije godine, što im dodatno otežava

život.

Veseljaj kao najveći problem življenja u Kampu navodi to što se romskoj zajednici uskraćuje pravo na izbor.

„Kada je veći dio kampa izgorio pričalo se da je onima kojima je baraka tada izgorjela ponuđeno da se presele u vojne kasarne u Maslinama, ali nisu pristali. Zašto sada niko ne nudi drugu opciju? Ja bih najviše volio kada bih živio u komšiluku gdje ima pripadnika i drugih nacija, a ne samo Roma”, kaže Veseljaj.

Prema konvenciji o ljudskim pravima „svi ljudi su jednaki i svi treba da imaju ista prava bez obzira na boju kože, vjeru, naciju ili neko drugo određenje”. Međutim, prema mišljenju sagovornika *Monitora* to nije slučaj kada su Romi u pitanju.

Vladimir Bošković, bivši pravni konsultant OSCE-a: „Moje je mišljenje da kamp na Koniku treba zatvoriti, tako što će se romske porodice po utvrđenoj listi prioriteta (broj članova, bolesni ili osobe sa invaliditetom, samohrani roditelji) seliti u socijalne stanove u zgradama sa neromskim stanovništvom”

Mehmed Ali Garipi dijeli mišljenje komšije Veseljaja i dodaje da je svakim danom sve teže i gore. On kaže da se čuju razna obećanja da će krenuti gradnja stanova, ali ovih dana je aktuelna priča o novim kontejnerima za one koji i dalje žive u barakama. No, oni ne žele da prihvate kontejnere jer se plaše da će ih zadesiti ista sudbina kao i njihove komšije kojima je obećano da će dobiti stanove čija je gradnja trebala da počne još prošle godine.

Vladimir Bošković koji je kao pravni konsultant OSCE-a bio angažovan u radnoj grupi koja je izradila nacrt zakona o socijalnom stanovanju, o problemu stanovanja i mogućim rješenjima raseljenih Roma koji žive u kampovima I i II na Koniku, za *Monitor* kaže:

„Moje je mišljenje da kamp na Koniku treba zatvoriti, tako što će se romske porodice po utvrđenoj listi prioriteta (broj članova, bolesni ili osobe sa invaliditetom, samohrani roditelji) seliti u socijalne stanove u zgradama sa neromskim stanovništvom. To što će stanovati sa ostalim građanima ubrzaće inkluziju, obrazovanje, zapošljavanje i sve ostalo što se u uslovima sabirnog logora kakav postoji na Koniku - ne može ostvariti. Ti kampovi, sadašnji ili neki budući, pa i malo kvalitetniji, ne služe ničemu osim da se Romi drže na jednom mjestu da bi se lakše kontrolisali. To je naravno moje mišljenje”.

Bošković dalje objašnjava da je najbolje Rome pitati koji su njihovi problemi i zajedno sa njima iznaći održivo rješenje.

„Ukoliko tamošnji Romi smatraju da će biti bolje zaštićeni ako su grupisani na jednom mjestu, onda im treba pomoći da tu ili negdje drugo podignu odgovarajuće naselje. Nije to prevelika investicija ni za donatore ni za eventualno učešće Vlade iz budžetskih sredstava: danas se m2

Petrit Veseljaj: „Živim u kampu od 2000. godine, kada smo se uselili u ovu baraku. Tada nam je rečeno da je ovo privremeno rješenje, ali evo već petnaesta godina prolazi, a mi i dalje živimo u kampu. Živim sa majkom, suprugom i dvoje djece u sobi od 15 kvadrata, bez električne energije već dvije godine”

prostora može graditi za 200-250 eura, ukoliko se od opštine dobije besplatno odgovarajuće građevinsko zemljište oslobođeno plaćanja naknade za njegovo komunalno opremanje”, kaže Bošković.

Prema njegovom mišljenju, da bi se konkretno zaključilo šta je za tamošnje Rome bolje - da li da žive sa ostalim građanima ili u

svom romskom naselju, kakav tip objekata i naselja im odgovara, kako povezati rješavanje njihovih stambenih potreba sa obrazovanjem i zapošljavanjem, potrebno je detaljno istraživanje i tek na osnovu tih podataka ponuditi ozbiljne alternative ovome što se sada radi ili pokušava.

Početkom juna u Podgorici je organizovan okrugli sto *Civilni monitoring regionalnog stambenog programa sa posebnim osvrtom na stambeno zbrinjavanje Roma*. Na njemu su govorili predstavnici Igmanske inicijative, Ministarstva rada i socijalnog staranja, UNHCR u Crnoj Gori, Fondacije za otvoreno društvo iz Budimpešte i predstavnici romskih organizacija i udruženja.

Tada je u svom izlaganju glavni pregovarač i koordinator za IPU **Aleksandar Andrija Pejović** kazao da je planiran projekat *IPA 2013. Iznalaženje održivih rješenja za interno raseljena lica i stanovnike kampa Konik II faza*, čiji je korisnik Ministarstvo rada i socijalnog staranja. U okviru aktivnosti koje su planirane ovim projektom očekuje se izgradnja 96 stambenih jedinica za stanovnike kampa na Koniku, kao i podrška socijalnoj integraciji, zapošljavanju i obrazovanju Roma i Egipćana.

Takođe, planirano je da, naravno uz pomoć međunarodne zajednice, izbjeglički kampovi Konik I i II budu zatvoreni do 2016. godine, kada bi na njihovom mjestu trebalo da budu izgrađeni stambeni blokovi. Međutim, u junu 2012. kada je buknuo požar u kampu I na Koniku obećani su stanovi u zgradama, ali umjesto stanova dati su im kontejneri. Tada je rečeno da će gradnja stambenih jedinica krenuti početkom prošle godine, ali prolazi i 2014, a radovi još nijesu ni počeli. A Romi i Egipćani i dalje žive u uslovima koji su nedostojni čovjeka i nadaju se da će i njima osvanuti bolje jutro.

Serdan BAFTIJARI

ERSTE Stiftung

*Fellowship for Journalist of Roma/Ashkali/Egyptian Origin 2014-2015
This project has been supported by ERSTE Foundation*